

1 Kakšni so pogoji za razvezo zakonske zveze?

O razvezi zakonske zveze odloči sodišče na podlagi zahtevka, ki ga vloži eden od zakoncev. Sodišče v postopku ugotovi, ali obstajajo razlogi za razvezo zakonske zveze ali ne, tj. ali je zakonska zveza postala nevzdržna in kakšni so bili vzroki za to.

Za zakonsko zvezo se samodejno šteje, da je postala nepopravljivo nevzdržna, če je trajala najmanj eno leto, če zakonca ne živita skupaj že najmanj šest mesecev in če se drugi zakonec pridruži zahtevku za razvezo zakonske zveze. Sodišče ne ugotavlja razlogov za nevzdržnost zakonske zveze, temveč izda odločbo o razvezi, če ugotovi, da so enaki izjavi zakoncev v zvezi z nevzdržnostjo in njun namen, da se razveže zakonska zveza, resnični in če zakonca predložita:

pravnomočno sodno odločbo, s katero se potrdi sporazum o pravici do varstva in vzgoje ter stikov v zvezi z mladoletnim otrokom, ki še ni polno poslovno sposoben, po razvezi zakonske zveze;

pisni sporazum z overjenima podpisoma o ureditvi finančnih zadev ter pravic in dolžnosti iz njunega skupnega prebivališča ter morebitne dolžnosti preživljanja po razvezi zakonske zveze.

Če imata zakonca mladoletnega otroka, se odločba o razvezi zakonske zveze ne izda, če je to iz posebnih razlogov v nasprotju s koristjo otroka (npr. telesna ali duševna prizadetost). Odločba o razvezi zakonske zveze se izda šele po pravnomočnosti sodne odločbe o pravici do varstva in vzgoje ter stikov v zvezi z mladoletnim otrokom po razvezi zakonske zveze.

Če zakonec, ki ni bil glavni krivec za nevzdržnost zakonske zveze zaradi kršitve dolžnosti iz zakonske zveze, ne soglaša z zahtevkom za razvezo in bi zaradi razveze zakonske zveze utrpel znatno škodo, sodišče zahtevek za razvezo zavrne, če obstajajo izjemne okoliščine v prid ohranitvi zakonske zveze. Če pa zakonca že vsaj tri leta ne živita več skupaj, sodišče izda odločbo o razvezi zakonske zveze, če je ta postala nevzdržna.

2 Kakšni so razlogi za razvezo zakonske zveze?

Razlog za razvezo zakonske zveze je izrazita, trajna in nepopravljiva nevzdržnost zakonske zveze, glede na katero ni mogoče pričakovati, da bosta zakonca lahko ponovno živela skupaj.

3 Katere so pravne posledice razveze, kar zadeva:

3.1 osebne odnose med zakoncema (na primer priimek);

Zakonec, ki je prevzel priimek drugega zakonca, lahko v šestih mesecih po pravnomočnosti odločbe o razvezi zakonske zveze obvesti matični urad o tem, da želi ponovno uporabljati svoj prejšnji priimek ali da poleg svojega priimka ne bo več uporabljal priimka drugega zakonca.

3.2 razdelitev premoženja zakoncev;

Z razvezo zakonske zveze preneha skupno lastništvo nad skupnim premoženjem zakoncev.

Če se skupno premoženje odproda ali uniči ali zmanjša po obsegu, nekdanje skupne obveznosti in pravice prenehajo na podlagi poravnave. Sporazum o poravnavi mora biti v pisni obliki, če je bil sklenjen med trajanjem zakonske zveze ali če se z njim ureja kaj, za kar je po pogodbi o prenosu lastništva tudi potreben sporazum v pisni obliki. Če se zakonca ne dogovorita o ureditvi skupnega premoženja, to vprašanje uredi sodišče na zahtevo enega od zakoncev. Pri ureditvi skupnega premoženja sodišče izhaja iz predpostavke, da imata zakonca enaka deleža na premoženju, nad katerim imata skupno lastništvo. Vsak zakonec lahko zahteva povračilo za svoj prispevek k skupnemu premoženju in mora povrniti vse, kar je za lastno premoženje plačal iz skupnega premoženja. Med poravnavo je glavni poudarek na potrebah vzdrževanih otrok, načinu, kako je vsak od zakoncev skrbel za družino (zlasti kako je skrbel za otroke in družinski dom), ter njunem prispevku k pridobivanju in ohranjanju vrednosti imetja, ki sestavlja njuno skupno premoženje.

Če v treh letih po razvezi zakonske zveze ni sklenjen sporazum o poravnavi ali vložen zahtevek za poravnavo s sodno odločbo, se šteje, da opredmeteno premično premoženje pripada osebi, ki ga uporablja kot lastnik izključno za lastne potrebe, potrebe svoje družine ali potrebe svojega gospodinjstva. Za drugo opredmeteno premično in nepremično premoženje se šteje, da je v skupni lasti, pri čemer ima vsak solastnik enak delež; enako velja za druge premoženjske pravice, terjatve in dolgove.

3.3 mladoletne otroke zakoncev;

Preden sodišče staršema mladoletnega otroka, ki še ni polno poslovno sposoben, izda odločbo o razvezi zakonske zveze, določi pravice in obveznosti zakoncev v zvezi z otrokom po razvezi zakonske zveze. Zlasti določi zakonca, ki ima pravico do varstva in vzgoje otroka, ter način, kako bo vsak od staršev prispeval k preživljanju otroka.

3.4 obveznost plačevanja preživnine drugemu zakoncu?

Razvezani zakonec ima dolžnost preživljati drugega razvezanega zakonca, ki se ne more preživljati sam, če ta nezmožnost izhaja iz zakonske zveze ali je z njo povezana. Pri določitvi preživnine se upoštevajo zlasti starost, zdravstveno stanje ob razvezi zakonske zveze in konec preživljanja otrok iz zakonske zveze. Če se zakonca ne sporazumeta o višini preživnine, jo določi sodišče na predlog enega od zakoncev. Preživnina se lahko plača v enkratnem znesku ali plačuje v obrokih.

Če se zakonca ali razvezana zakonca ne sporazumeta o preživnini, jo lahko sodišče dodeli na predlog zakonca, ki ni bil glavni krivec za nevzdržnost zakonske zveze in ki je zaradi razveze utrpel znatno škodo, vendar za največ tri leta po razvezi zakonske zveze.

Pravica do preživnine preneha, če preživninski upravičenec sklene novo zakonsko zvezo ali registrirano partnersko skupnost.

4 Kaj pravni izraz „prenehanje življenjske skupnosti“ dejansko pomeni?

Prenehanje življenjske skupnosti v Češki republiki ne obstaja.

5 Kakšni so pogoji za prenehanje življenjske skupnosti?

Glej vprašanje 4.

6 Katere so pravne posledice prenehanja življenjske skupnosti?

Glej vprašanje 4.

7 Kaj izraz „razveljavitev zakonske zveze“ dejansko pomeni?

Sodišče zakonsko zvezo razveljavi tudi brez zahtevka, če je bila sklenjena z osebo, ki je bila ob sklenitvi že v zakonski zvezi, oziroma z osebo, ki je pred tem sklenila registrirano partnersko skupnost ali podobno zvezo v tujini, če ta zakonska zveza, partnerska skupnost ali podobna zveza še obstaja; ali če je bila sklenjena med prednikom in potomcem, med bratom in sestro ali med posvojiteljem in posvojencem.

Sodišče razveljavi zakonsko zvezo na podlagi zahtevka enega od zakoncev, katerega privolitve v sklenitev zakonske zveze je bila izsiljena z nasiljem ali grožnjo z nasiljem ali dana v zmoti glede identitete bodočega zakonca ali narave poročnih pogajanj. Zahtevek je treba vložiti v enem letu od prvega dne, ko je bil zakonec glede na okoliščine to sposoben storiti ali ko je izvedel resnico. Sodišče razveljavi zakonsko zvezo na podlagi zahtevka osebe, ki ima za to zakoniti interes, če je bila zakonska zveza sklenjena kljub obstoju pravne ovire (npr. mladoletnosti ali poslovni nesposobnosti; to ne velja v primeru omejene poslovne sposobnosti).

Zakonska zveza je nična, če v primeru vsaj ene od oseb, ki sta želeli skleniti zakonsko zvezo, pri njeni privolitvi v sklenitev zakonske zveze, pri poročnem obredu ali v povezavi z njim niso bili izpolnjeni pogoji, ki morajo biti brezpogojno izpolnjeni.

8 Kakšni so pogoji za razveljavev zakonske zveze?

Glej vprašanje 7.

9 Katere so pravne posledice razveljavitve zakonske zveze?

Za zakonsko zvezo, ki jo sodišče razveljavi, se šteje, da sploh ni bila sklenjena (*ex tunc*). Dokler je sodišče ne razglasi za nično, pa se obravnava kot veljavna. Po razveljavitvi zakonske zveze se v zvezi s pravicami in odgovornostmi zakoncev glede otrok in premoženja uporabljajo enake določbe kot za razvezo zakonske zveze. Razveljavitvev zakonske zveze pomeni, da je neveljavna tudi izjava domnevnih zakoncev o izbiri priimka. Zato oba zakonca ponovno uporabljata svoj prejšnji priimek in ga nimata pravice izbirati. Priimek otrok se po razveljavitvi zakonske zveze ne spremeni. Tudi po razveljavitvi zakonske zveze domnevni oče ostane materin mož.

10 Ali obstajajo alternativni zunaj sodni načini reševanja sporov v zvezi z razvezo zakonske zveze, pri katerih ni treba začeti postopka pri sodišču?

Obstajajo različne svetovalne službe za družinske, zakonske in medosebne odnose. Druga možnost je mediacija. Več informacij je na voljo na spletiščih češkega združenja mediatorjev ter češkega združenja zakonskih in družinskih svetovalcev – glej spodnji povezavi. Vendar je prenehanje zakonske zveze na podlagi razveze mogoče samo na podlagi pravnomočne odločbe, ki jo izda sodišče.

11 Kje je treba vložiti zahtevek (tožbo) za razvezo/prenehanje življenjske skupnosti/razveljavitvev zakonske zveze? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente moram priložiti zahtevku?

Zahtevek za začetek postopka za razvezo zakonske zveze in zahtevek za začetek postopka za razveljavitvev zakonske zveze se vložita pri okrajnem sodišču, na območju katerega sta imela zakonca zadnje skupno prebivališče v Češki republiki, če vsaj eden od njiju prebiva na območju, ki spada v pristojnost sodišča. Če takega sodišča ni, je pristojno splošno sodišče zakonca, ki ni vložil zahtevka za začetek postopka, če pa tudi takega sodišča ni, je pristojno splošno sodišče zakonca, ki je vložil zahtevek za začetek postopka. Splošno sodišče fizične osebe je okrajno sodišče, na območju katerega ima ta oseba stalno prebivališče, če nima stalnega prebivališča, pa sodišče, na območju katerega oseba začasno prebiva. Stalno prebivališče pomeni kraj, v katerem oseba prebiva z namenom, da tam stalno ostane (takih krajev je lahko več, zato se vsa ta sodišča lahko štejejo za splošno sodišče). Za več podrobnosti glej informacije o pristojnosti sodišč.

Zahtevek je treba vložiti v pisni obliki, iz njega mora biti jasno razvidno, kateremu sodišču je namenjen in kdo ga vlaga, jasno pa je treba navesti tudi stranki (celotno ime, priimek, rojstna številka ali datum rojstva, naslov stalnega prebivališča ali poštni naslov) in zakonsko zvezo, na katero se nanaša (kdaj je bila sklenjena ter okoliščine, potek in vzroki za njeno nevzdržnost). Zahtevek mora biti podpisan in datiran. Če sta se z razvezo zakonske zveze strinjala oba zakonca, mora zahtevek vsebovati podpis obeh zakoncev. Dejstva, zatrjevana v zahtevku, morajo biti podprta z listinskimi dokazi.

12 Ali lahko dobim pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Na splošno stranki nista upravičeni do nadomestila stroškov postopka za razvezo zakonske zveze, razveljavitvev zakonske zveze ali odločbe o tem, ali je zakonska zveza nična ali ne. Sodišče lahko dodeli nadomestilo teh stroškov ali njihovega dela, če to upravičujejo okoliščine zadeve ali položaj strank. Na podlagi vloge lahko predsednik sodnega senata stranki odobri popolno ali delno oprostitev plačila sodnih stroškov, če je to upravičeno zaradi položaja stranke in če ne vključuje samovoljne uporabe pravice, uporabe pravice brez možnosti za uspeh ali oviranja pravice. Če je to potrebno zaradi varstva interesov stranke v postopku, lahko stranka od sodišča tudi zahteva, naj zanjo imenuje pravnega svetovalca (odvetnika). Sodišče ga lahko imenuje tudi pred začetkom postopka, vendar mora stranka izpolnjevati pogoje za oprostitev plačila sodnih taks ter sodišču predložiti dokazila o svojem socialnem položaju in dohodku.

Če so izpolnjene zahteve iz zakona o odvetništvu, je poleg tega mogoče pri češki odvetniški zbornici zahtevati, naj pravne storitve pravnega svetovalca zagotovi brezplačno ali za nižjo nagrado.

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo v zvezi z razvezo/prenehanjem življenjske skupnosti/razveljavitvijo zakonske zveze?

Pritožbo zoper odločbo o razvezi ali razveljavitvi zakonske zveze je mogoče vložiti v 15 dneh od prejema pisnega izvoda sodne odločbe. Pritožba se vložijo v pisni obliki pri sodišču, ki je izdalo odločbo, zoper katero je vložena pritožba. Če je bila v zvezi z izvorno odločbo izdana odločba, s katero je popravljena izvorna odločba, začne ta rok znova teči z začetkom pravne veljavnosti te odločbe. Za pritožbo se prav tako šteje, da je bila vložena pravočasno, tudi če jo sodišče prejme po preteku petnajstidnevnega roka, če jo je pritožnik vložil na podlagi napačnih navodil sodišča o vložitvi pritožbe. Pritožba ni dopustna, če je bilo ugodeno skupnemu zahtevku za razvezo zakonske zveze.

14 Kaj je treba storiti, da bo odločba o razvezi/prenehanju življenjske skupnosti/razveljavitvi zakonske zveze, ki jo je izdalo sodišče v drugi državni članici, priznana v tej državni članici?

Razen če **odločba, izdana v drugi državni članici EU** (razen na Danskem), **ne spada v časovni okvir uporabe Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003** (Bruselj IIa), se prizna, ne da bi bil za to potreben kakršen koli poseben postopek. Matični urad se zgolj seznanji z odločbo in v ustreznem register samodejno doda zaznamek po prejetju zahtevanih dokumentov, tj. pravnomočne odločbe sodišča v drugi državni članici EU ali overjene kopije te odločbe, v zvezi z razvezo zakonske zveze, prenehanjem življenjske skupnosti ali razveljavitvijo zakonske zveze, ki sta jim priložena uradni prevod v češki jezik in potrdilo iz člena 39 Uredbe Bruselj IIa (ali člena 33 Uredbe Bruselj IIa). Sodišča, ki so odločila o razvezi zakonske zveze, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze, izdajo potrdilo na zahtevo stranke v postopku. Zahteva za predložitev tega potrdila se lahko opusti, če so vsa dejstva, ki bi jih sicer vsebovalo potrdilo, navedena v sami odločbi ali drugih predloženih dokumentih (npr. če je predložena odločba potrjena kot pravnomočna).

Zainteresirana stran pa lahko pri pristojnem okrajnem sodišču zahteva izdajo odločbe o priznanju oziroma nepriznanju sodne odločbe, na primer če je treba razjasniti, ali zakonska zveza obstaja ali ne (člen 21(3) Uredbe Bruselj IIa). Vendar je v tem primeru to samo pravica zainteresirane strani in ne obveznost; ta vrsta sodne odločbe se ne zahteva za običajen vpis v register.

Če je bila **odločba izdana v drugi državni članici EU pred 1. majem 2004 in je vsaj ena od strank v postopku državljan Češke republike**, se odločbe o zakonskih zadevah priznajo na podlagi posebne odločbe vrhovnega sodišča Češke republike. Tuje odločbe, ki so potrjene kot pravnomočne, ali drugi potrebni dokumenti (npr. poročni list) se predložijo vrhovnemu sodišču Češke republike z uradnim prevodom v češki jezik in ustrezno nadaljnjo overitvijo (nadoveritev, apostille), razen če je z mednarodno pogodbo določeno drugače. Več informacij o teh postopkih je na voljo na spletišču vrhovnega sodišča Češke republike – glej spodnjo povezavo.

Nekateri **dvostranski sporazumi o pravni pomoči**, ki so zavezujoči za Češko republiko (to so sporazumi s Slovaško, Madžarsko in Poljsko), vsebujejo določbe o priznanju sodnih odločb v nepremoženjskih zadevah, ki so jih izdali organi druge podpisnice sporazuma (kar vključuje tudi odločbe o razvezi zakonske zveze/prenehanju življenjske skupnosti/razveljavitvi zakonske zveze) in so v Češki republici priznane, ne da bi bil za to potreben poseben postopek, matični urad pa se z njimi zgolj seznanja. V teh primerih matični urad doda zaznamek v register po prejetju tuje sodne odločbe, potrjene kot pravnomočne, in uradnega prevoda v češki jezik ter ustrezne nadaljnje overitve (nadoveritev, apostille), razen če je z mednarodno pogodbo določeno drugače. Zgoraj navedeni postopek se seveda uporablja samo, če je bila odločba izdana pred 1. majem 2004. V nasprotnem primeru se uporablja postopek iz Uredbe Bruselj IIa – glej zgoraj.

Češka republika je podpisnica **Konvencije o priznanju razveze in prenehanja življenjske skupnosti** (Haag, 1. junij 1970). Če sodna odločba izpolnjuje pogoje iz navedene konvencije, v Češki republici velja, da za njeno priznanje ni treba začeti posebnega postopka pred vrhovnim sodiščem Češke republike, če je sodna odločba postala pravnomočna po 11. juliju 1976, tj. datumu, ko je Haaška konvencija začela veljati za Češko republiko. Tuja sodna odločba, potrjena kot pravnomočna, se predloži matičnemu uradu skupaj z uradnim prevodom v češki jezik in ustrezno nadaljnjo overitvijo (nadoveritev, apostille), razen če je z mednarodno pogodbo določeno drugače.

15 Pri katerem sodišču je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o razvezi/prenehanju življenjske skupnosti/razveljavitvi zakonske zveze, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Odločbo je mogoče izpodbijati na podlagi razlogov iz člena 22 Uredbe Bruselj IIa. V takem primeru je mogoče zahtevek vložiti pri krajevno pristojnem okrajnem sodišču, ki je splošno sodišče za fizično osebo, zoper katero se vlaga zahtevek.

Samodejno priznanje odločbe s strani matičnega urada v skladu z dvostransko pogodbo ali Konvencijo o priznanju razveze in prenehanja življenjske skupnosti (Haag, 1. junij 1970) je mogoče v upravnem postopku preprečiti z vložitvijo naknadne pritožbe pri pristojnem okrožnem sodišču v okviru upravnega sodnega sistema.

Zoper priznanje odločbe, ki ga izda vrhovno sodišče Češke republike, se ni mogoče pritožiti.

16 Katero pravo se uporablja v postopkih razveze zakonske zveze med zakoncema, ki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

V Češki republici je prenehanje zakonske zveze na podlagi razveze urejeno z zakonodajo države, katere državljan sta bila zakonca ob začetku postopka za razvezo zakonske zveze. Če sta državljan različnih držav, je prenehanje zakonske zveze z razvezo urejeno z zakonodajo države, v kateri imata običajno prebivališče, če tega nimata, pa s češko pravno ureditvijo.

Če je razveza zakonske zveze zajeta s tujo pravno ureditvijo, ki ne dovoljuje prenehanja zakonske zveze z razvezo ali pa to dovoljuje pod izjemno težkimi pogoji, in če je vsaj eden od zakoncev državljan Češke republike ali ima vsaj eden od njiju običajno prebivališče v Češki republici, se uporabi češko pravo.

Sorodne povezave

[Združenje mediatorjev Češke republike](#)

[Združenje zakonskih in družinskih svetovalcev Češke republike](#)

[Vrhovno sodišče Češke republike – priznanje tujih sodnih odločb](#)

Zadnja posodobitev: 12/10/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zaradi izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije države članice posodabljajo strani z nacionalno vsebino na tem spletišču. Če spletna stran vključuje vsebino, ki še ne odraža izstopa Združenega kraljestva, je nenamerna in jo bomo ustrezno odpravili.